Hajj and the Construction of the Islamic Ummah: A Sociological Analysis of the Doctrine of Resistance in the Message of the Martyred Leader, Ayatollah Khamenei (may his soul be sanctified), to the 1404Hajj Congress.

Seyyed Mehdi Ahmadi Nik[1]✉ | Seyyedeh Farnaz Mozaffari Chenijani[2]

1.Corresponding author. Department of Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Razavi University of Islamic Sciences, Mashhad, Iran; Email: ahmadinik@razavi.ac.ir

2. Department of Philosophy and Theology, Razavi University of Islamic Sciences, Mashhad, Iran. Email: Sfmozaffari@chmail.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received: 2026 April 26
Revised: 2026 September 13
Accepted: 2026 November 19
Published online:

Keywords:
Sociology of resistance, *Message of the martyred leader to the Hajj Congress*, *Islamic unity*

ABSTRACT

This study aims to elucidate the sociological dimensions of the message delivered by the "Martyred Leader of the Islamic Ummah" to the Hajj Congress. The central research question asks how the components and functions of the doctrine of resistance—from a sociological perspective—are articulated in his message to the Hajj Congress, which serves as a symbol of Islamic unity. Conducted using a qualitative content analysis of the message text through a sociological lens, the research seeks to explain the theoretical foundations, objective indicators, and practical imperatives of the resistance doctrine as a social phenomenon within the leader's discourse. The findings reveal that, sociologically, the doctrine of resistance comprises cognitive, behavioral, and motivational components alongside social functions. His exposition identifies three pillars—Islamic awakening, dignity, and the simultaneous state of being oppressed yet righteous—as the cognitive and cultural components of the doctrine. Regarding the duties of Muslims, it highlights institution-building, coordinated collective action, and the necessity of a "resistance economy" as behavioral and organizational components. Furthermore, the promise of the resistance's ultimate victory fosters hope, foresight, and a spirit of steadfastness—serving as emotional and motivational components. Finally, the study emphasizes four primary sociological functions of the resistance doctrine—unification, identity formation, deterrence, and mobilization—which, collectively, can elevate the Islamic Ummah to a state of excellence

Cite this article: Citation: Ahmadi Nik, Seyed Mehdi; Mozaffari Chenijani, Seyedeh Farnaz Mozaffari Chenijani.(2026). (1405) Hajj and the Nation-Building of the Islamic Ummah: A Sociological Analysis of the Doctrine of Resistance in the Message of the Martyred Leader, Ayatollah Khamenei (may his soul be sanctified), to the 1404 Hajj Congress. Islamic Jurisprudence Research.*58* (X), 1-20. http//doi.org/000000000000000000

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press
DOI: http//doi.org/00000000000000000000

تحلیل جامعه‌شناختی آموزه مقاومت در پیام قائدشهید حضرت آیت الله خامنه‌ای(قدّس‌سرّه) به کنگره حج ۱۴۰۴

سید مهدی احمدی نیک [1]✉ | سیده فرناز مظفری چنیجانی [2]

1. نویسنده مسئول، گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه علوم اسلامی رضوی، مشهد، ایران،رایانامه: ahmadinik@razavi.ac.ir
2. گروه فلسفه و کلام دانشگاه علوم اسلامی رضوی، مشهد، ایران. رایانامه: Sfmozaffari@chmail.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: 1405/2/6
تاریخ بازنگری: 1405/6/22
تاریخ پذیرش: 1405/8/26
تاریخ انتشار:

کلیدواژه‌ها:
جامعه‌شناسی مقاومت،
پیام قائدشهید به کنگره حج،
وحدت اسلامی.

چکیده

پژوهش حاضر در صدد تبیین ابعاد جامعه‌شناختی پیام قائدشهیدامت اسلام به کنگره حج 1404 می‌باشد. سؤال محوری پژوهش این است‌که مؤلفه‌ها و کارکردهای آموزه مقاومت از منظر جامعه‌شناختی، چگونه در پیام معظم له به کنگره حج برای امت اسلامی به عنوان نماد وحدت اسلامی تبیین شده است؟. این تحقیق با روش تحلیل محتوای کیفی متن پیام با رویکرد جامعه‌شناختی تدوین و هدف، تبیین مبانی نظری، شاخص‌های عینی و الزامات عملی آموزه مقاومت به عنوان یک پدیده اجتماعی در گفتمان قائدشهیدامت اسلام است. یافته‌ها نشان داد که آموزه مقاومت از زاویه جامعه‌شناختی، دارای مولفه‌های شناختی، کنشی، انگیزشی و کارکردهای اجتماعی بوده و تبیین ایشان در خصوص مقاومت، سه ضلع بیداری اسلامی، عزتمندی، مظلومیت و حقانیت توأمان مولفه‌های شناختی و فرهنگی آموزه مقاومت را تشکیل و در خصوص وظایف مسلمانان به سه زاویه نهادسازی، کنش جمعی هماهنگ و ضرورت اقتصاد مقاومتی به عنوان مولفه‌های کنشی و سازمانی مقاومت و بشارت پیروزی قطعی مقاومت موجب ایجاد امید آینده نگری و تقویت روحیه ایستادگی به عنوان مولفه‌های عاطفی و انگیزشی معرفی و بر چهار کارکرد اصلی آموزه مقاومت نیز از زاویه جامعه‌شناختی مانند وحدت‌بخشی، هویت‌بخشی، بازدارندگی و بسیج‌گری، تاکید می‌کند مجموعا می‌توانند امت اسلام را از نظر جامعه‌شناختی به تعالی برساند.

استناد: احمدی نیک، سیدمهدی، مظفری چنیجانی، سیده فرناز مظفری چنیجانی (1405) (1405) حج و جامعه‌سازی امت اسلامی: تحلیل جامعه‌شناختی آموزه مقاومت در پیام قائدشهید حضرت آیت الله خامنه‌ای(قدّس‌سرّه) به کنگره حج ۱۴۰۴. پژوهشهای فقهی. . *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، 58 (1)، 20-1.

http//doi.org/00000000000000000000000000

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران.

© نویسندگان.

مقاله پذیرش شده

مقدمه

حج در فقه اسلامی، افزون بر یک عبادت فردی، واجد ظرفیت‌های گسترده اجتماعی و تمدنی است که می‌تواند در فرایند شکل‌دهی به هویت جمعی امت اسلامی نقش‌آفرین باشد. این پژوهش با هدف تبیین نقش فقه حج در جامعه‌سازی امت اسلامی، به تحلیل آموزه مقاومت در پیام قائدشهید به کنگره حج ۱۴۰۴ می‌پردازد. مسئله اصلی تحقیق آن است که فقه حج، بر پایه دلالت‌های مناسکی و جمعی خود، چگونه می‌تواند به بازتولید گفتمان مقاومت در سطح امت اسلامی منجر شود. روشن است که فقه حج، در قرائت اجتماعی معاصر، نه‌تنها ناظر به صحت مناسک، بلکه واجد دلالت‌هایی برای سامان‌دهی حیات جمعی امت و تقویت آموزه مقاومت به‌عنوان یک تکلیف عبادی–اجتماعی است.

روش پژوهش، تحلیل کیفی با رویکرد جامعه‌شناختی و مبتنی بر مبانی فقه عبادی است و داده‌ها از طریق تحلیل محتوای پیام یادشده استخراج و مفاهیم کلیدی آن بازخوانی شده‌اند.

در جهان امروز، امت اسلامی با چالش‌ها و فشارهای متعددی از جمله جنگ‌های نظامی، جنگ روانی، تحریم‌های همه‌جانبه و هجوم فرهنگی مواجه است. در چنین شرایطی، مفهوم «مقاومت» از یک استراتژی سیاسی فراتر رفته و به یک «آموزه اجتماعی» تبدیل می‌شود که ساختارها، نهادها و کنش‌های جمعی امت اسلامی را شکل می‌دهد

این مهم، به دلیل همه جانبه بودن آموزه‌های اسلام محقق می‌شود. مقاومت به معنای ایستادگی بر اصول و آموزه‌های اسلام است که می‌تواند جامعه‌ای در مقیاس کلان را مدیریت کرده و به سمت سعادت دنیا و آخرت رهنمون شود. در این نوشتار، پس از تبیین ابعاد نظری و مفهومی این انگاره، به بررسی مولفه‌های جامعه‌شناختی آموزه مقاومت و در پی آن به بیان کارکردهای چهارگانه آن پرداخته شده است.

در پیام قائدشهید به کنگره حج سال ۱۴۰۴، نگاه به مقاومت به مثابه یک گفتمان زندگی‌ساز مطرح شده است. و فرموده اند: «سفر حج تمرین هجرت از زندگیِ معمول به زندگی مطلوب است. زندگی مطلوب، زندگی توحیدی است که در آن، طوافِ دائم بر گِرد محور حق، سعیِ دائم در میانه‌ی قلّه‌های دشوار، رَمیِ دائم شیطان شریر، وقوف آمیخته با ذکر و ابتهال، اطعام فقیرِ زمین‌گیر و رهگذر، یکسان دیدنِ رنگ و نژاد و زبان و جغرافیای انسان‌ها، و در همه حال آماده‌ی خدمت بودن و به خدا پناه بردن و پرچم دفاع از حق برافراشتن، اجزای اصلی و همیشگی است. آئین حج، نمونه‌های نمادین این زندگی را در خود گردآورده، و حج‌گزار را با آن آشنا و به آن دعوت می‌کند... در ادامه به مسئله غزّه اشاره و فرموده‌اند: چه کسی باید در برابر این فاجعه بشری بایستد؟بی‌شک دولت‌های اسلامی نخستین مخاطب این تکلیف‌اند و ملتها مطالبه‌گرانِ عملِ دولت‌ها به آن هستند. یکایک مناسک حج، نمودی از یک سبک زندگی توحیدی هستند و مابه ازای عملکردی مجاهدانه قرار گرفته‌اند»

در این پیام، مقاومت و ایستادگی یک پدیده چندلایه است که در تمام زندگی انسان و جامعه اسلامی جریان دارد. امت اسلام، به برکت مقاومت، دارای هویت مشترکی است که مرزها، نژادها و قومیت‌ها در آن تشتت و تفرقه ایجاد نمی‌کند. مولفه‌های سازنده آموزه مقاومت که می‌تواند آن را در سطح اجتماعی کارآمد کند، در این پیام ذکر شده و در این نوشتار به کمک منظومه فکری قائدشهید در طول سال‌های گذشته تبیین شده است. همچنین کارکردهای آموزه مقاومت در بعد اجتماعی احصا و ذکر شده‌اند.

اهمیت این پژوهش در تبیین زاویه اجتماعی مقاومت و امکان تسری این آموزه به سطح جامعه و سبک زندگی جمعی انسان‌ها در جغرافیای جهان اسلام و حتی فراتر از آن است. این پژوهش اثبات می‌کند مقاومت یک مقوله سلبی و تنها در برابر دشمن نیست، بلکه مقوله‌ای ذو وجهین و دارای راهکار و برنامه عملیاتی مشخص برای زندگی جمعی انسان‌هاست که می‌تواند مشکلات اجتماعی جوامع انسانی را مدیریت و از استقلال، عزت و کرامت آن‌ها حراست و فرهنگی مبتنی بر فطرت ارائه و در برابر چالش‌ها، دشمنی‌ها و نواقص ایستادگی کند.

اما در ارتباط با پیشینه باید یادآوری نمود که علیرغم جستجوی نگارندگان نوشته ای با رویکرد مقاله حاضر به دست نیامد اما مرتبط ترین نوشته ها عبارتند از:«جامعه‌شناسی فرهنگی مفهوم مقاومت در اندیشه‌ی آیت الله خامنه ای » نوشته محمدحسین صفائی،یا «تبیین مدل مفهومی مقاومت در اندیشه آیت الله العظمی خامنه‌ای» نوشته،مهدی پور، آسیه یا «بازجستی تحلیلی در اصول اساسی و مبانی فقه المقاومه» نوشته احمدی نیک، سیدمهدی و دیگران. و یا «فرهنگ مقاومت و فرایند مهندسی آن در جامعه بر اساس آموزه‌های قرآن کریم» توسط حسین شاهبازپور و دیگران نوشته شده‌اند که در آن‌ها به برخی مولفه‌های جامعه‌شناختی مقاومت پرداخته شده، اما تاکنون زوایای جامعه‌شناختی، بر اساس پیام قائدشهید به کنگره حج و نیز مولفه‌ها و کارکردهای اجتماعی آن تبیین نشده‌است، امری که در این نوشتار بدان پرداخته شده و غیر مسبوق به سابقه می باشد.

۱. مبانی نظری و چارچوب مفهومی

در نخستین گام، دو انگاره کلیدی «مقاومت در بعد اجتماعی» و «امت به عنوان سوژه مقاومت» تبیین شده و چارچوب نظری بحث تنقیح می‌شود. این گام، به عنوان یک مقدمه برای ایجاد اجماع بر مولفه‌ها و کارکردهای اجتماعی مقاومت ضروری است.

۱۱. مقاومت به مثابه یک پدیده اجتماعی

در نگاه جامعه‌شناختی، مقاومت تنها به معنای ایستادگی نظامی در برابر یک مهاجم خارجی نیست، بلکه پدیده‌ای پیچیده و چندبعدی است که در لایه‌های مختلف زندگی اجتماعی یک جامعه موضوعیت دارد.(بیانات در تاریخ، ۴۱۲.۱۳۹۹) این کنش می‌تواند در عرصه‌های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی ظهور پیدا کند. برای مثال، وقتی جامعه‌ای در برابر هجوم فرهنگی ایستادگی می‌کند و ارزش‌های بومی و دینی خود را حفظ می‌نماید، یا زمانی که در شرایط تحریم‌های سخت اقتصادی، به سمت خودکفایی و تولید داخلی حرکت می‌کند، در حال انجام کنش مقاومت است.

در گفتمان رهبری، تمایز بسیار روشنی بین مفهوم «مقاومت» و «تجاوز» وجود دارد. مقاومت، ماهیتی کاملاً دفاعی، واکنشی و مبتنی بر حق دارد. این بدان معناست که اقدام به مقاومت، پاسخی است به یک اقدام متجاوزانه اولیه از سوی طرف مقابل. برای نمونه، دفاع در برابر اشغال سرزمین‌ها، مقابله با تحریم‌های ناعادلانه یا ایستادگی در برابر جنگ روانی و تبلیغاتی دشمن، همگی مصداق مقاومت دفاعی هستند.(بیانات در مراسم گشایش کنفرانس بین‌المللی حمایت از انتفاضه فلسطین، ۱۳۸۰/۲/٤) این نوع مقاومت ریشه در حق طبیعی و شرعی هر جامعه‌ای برای دفاع از خود،

استقلال و کرامت خویش دارد. در مقابل، تجاوز یک اقدام تهاجمی اولیه با هدف سلطه، تصرف و پایمال کردن حقوق دیگران است. بنابراین، در این گفتمان، مقاومت هرگز به معنای شروع کننده درگیری و عامل تعدی به حقوق دیگران نیست، بلکه عکس‌العملی است شرعی و عقلانی در برابر تجاوز.

۳.۱. امت اسلامی به عنوان سوژه مقاومت

در این نگاه، امت اسلامی به عنوان یک کلیت یکپارچه و فعال در نظر گرفته می‌شود که نقش اصلی را در فرآیند مقاومت ایفا می‌کند. امت، یک "ما"ی جمعی است که توسط ایمان، تاریخ و آرمان‌های مشترک شکل گرفته است. این مفهوم، مرزهای جغرافیایی و تقسیم‌بندی‌های قومی و ملی را درمی‌نوردد و هویتی فراملی به باورها می‌بخشد.(پیام به کنگره عظیم حج، ۱۳۷۰/۳/۲۶) هنگامی که این امت واحد، خود را در معرض تهدیدها و چالش‌های مشترک ببیند، به صورت طبیعی به سمت کنش جمعی جهت دفاع از موجودیت خود سوق داده می‌شود. بنابراین، مقاومت، عملی است که از بطن این جامعه بزرگ سر می‌زند و توسط آن به پیش برده می‌شود. مراسم حج، به عنوان نماد عینی و زنده این امت واحد، نمایشی از این وحدت است.

۳.۲. مولفه‌های جامعه‌شناختی آموزه مقاومت در پیام قائدشهید

۳.۲.۱. مؤلفه شناختی-فرهنگی (زیرساخت معناساز)

این مؤلفه به بنیان‌های فکری و ادراکی می‌پردازد که مقاومت را در ذهنیت افراد جامعه ممکن و ضروری می‌سازد. بدون این زیرساخت معناساز، مقاومت به یک اقدام مقطعی و فاقد ریشه تبدیل می‌شود.

بیداری اسلامی

بیداری اسلامی، نقطه آغازین فرآیند مقاومت است. این بیداری به معنای آگاهی یافتن امت از هویت حقیقی خود، موقعیت خود در جهان، دشمنانش و توطئه‌هایی است که برای به انحراف کشاندن یا تضعیف آن طراحی شده است. این آگاهی، خواب غفلت را می‌زداید و ضرورت اقدام را آشکار می‌سازد. در تبیین و گسترش این مفهوم کلیدی، رهبر انقلاب اسلامی «بیداری اسلامی» را ایجاد یک حالت برانگیختگی و آگاهی در امت اسلامی میدانند که به تحولات و دگرگونی‌های بیرونی منجر می‌شود.(بیانات در جمع بسیجیان کرمانشاه، ۲۲.۷.۱۳۹۰). با این تعریف، بیداری اسلامی، موتور محرکه و زیربنای غیرقابل انکار جریان مقاومت خواهد بود. (اجلاس بین المللی بیداری اسلامی، ۲۶.۶.۱۳۹۰)

بیداری اسلامی، مرهون بازگشت به خودِ اصیل اسلامی است(بیانات در دیدار با مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۹.۶.۱۳۹۰)؛ یعنی شناختی که از طریق قرآن کریم، سیره نبوی و اهل بیت(علیهم السلام) حاصل می‌شود. این بازگشت، امت را به سرمایه‌های عظیم درونی خود آگاه می‌سازد: عزت ذاتی ناشی از بندگی خدا، قدرت نرم برآمده از وحدت کلمه، و حکمت و توانایی خلق تمدن نوین اسلامی.(بیانات در اجلاس بیداری اسلامی، ۲۶.۶.۱۳۹۰) در مقابل،

غفلت از این سرمایه‌ها و وابستگی فکری و هویتی به الگوهای وارداتی استکباری است که ملت‌ها را تحقیر و ذلیل کرده است.(بیانات در دیدار با مسئولان نظام در عید مبعث، ۹۴.۱۳۹۰) بیداری اسلامی، عکس‌العمل و واکنش ملت‌ها به تحقیر طولانی قدرت‌های استکباری نسبت به آن‌ها بود.(بیانات در دیدار با مسئولان نظام در روز میلاد پیامبراکرم صلی الله علیه و آله، ۱۳۸۹..۲.۱۲)

تحلیل دقیق شرایط جهان اسلام، روشن می‌کند که دو جریان اصلی توطئه علیه بیداری اسلامی وجود دارد: نخست تهاجم فرهنگی و نرم که با ترویج سبک زندگی غربی و ایجاد تزلزل در باورهای دینی، سعی در استحاله هویت اسلامی از درون دارد؛ و دیگری فشار سخت و خشن شامل جنگ‌های نیابتی، تروریسم تکفیری و تحریم‌های فلج‌کننده که هدفش ناامیدسازی و القای ناتوانی امت است.

این بیداری، ضرورت اقدام و مقاومت را به عنوان یک «تکلیف شرعی و عقلانی» آشکار می‌کند. زیرا وقتی امت به هویت واقعی خود پی برد، درمی‌یابد که تسلیم در برابر مستکبران، خلاف منطق عزت اسلامی است. (بیانات در دیدار با جمعی از دانشجویان، ۱۹.۵.۱۳۹۰) انقلاب اسلامی و حرکت رو به جلوی نظام اسلامی موجب احیای مجدد اسلام و اراده ملت‌های منطقه شده است. (بیانات در دیدار با کارکنان و خانواده نیروهای دریایی ارتش و سپاه در بندرعباس، ۱۵.۵.۱۳۹۰) در نظر متفکران غربی نیز نسل مسلمان در سراسر جهان، پس از پیروزی انقلاب اسلامی دریافتند که اسلام برای مدیریت و اصلاح سیاسی اجتماعی برنامه دارد.(اسپوزیتو، جان، ال. انقلاب ایران و بازتاب جهانی آن، ترجمه محسن مدیر شانه چی، تهران، انتشارات باز، ج۲، ص۳۳۲)

اینجاست که روشن می‌شود تنها راه پیش روی امت اسلامی، مقاومت فعال در تمام عرصه‌هاست.

این آگاهی، شکل‌دهنده گفتمانی می‌شود که در آن مفاهیمی چون شهادت، ایثار و استقامت، معنایی حماسی و حیات‌بخش می‌یابند. بیداری اسلامی پرده از چهره واقعی دشمن برمی‌اندازد و نشان می‌دهد که مسئله اصلی، منازعه‌ای جغرافیایی یا قومی نیست، بلکه یک تقابل تاریخی و وجودی بین جبهه حق (مستضعفان آگاه) و جبهه باطل (مستکبران جهان) است. (بیانات در دیدار با معلمان و کارگران، ۱۰.۲.۱۳۸۲) این شناخت، روحیه سازش‌ناپذیری را تقویت کرده و پایه‌های ایدئولوژیک مقاومت را مستحکم می‌سازد.

۲.۲. روحیه عزتمندی و نفی سلطه

بر پایه آگاهی عمیقی که از بیداری اسلامی حاصل می‌شود، بنایی استوار پدید می‌آید به نام «روحیه عزتمندی». در گفتمان رهبر انقلاب اسلامی، این عزت، امری اتفاقی یا اکتسابی از طریق سازش و تقلید نیست، بلکه «عزت، موهبت الهی است». آیات قرآن کریم مانند «وَ لِلَّهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ»(منافقین.۸)، تأکید می‌کنند که منشأ حقیقی عزت، خداوند است و این موهبت به مؤمنانی اعطا می‌شود که در مسیر او استقامت می‌ورزند. بنابراین، عزت یک حق

ذاتی و الهی برای امتی است که خود را در مقام بندگی خدا می‌یابد. (بیانات در دیدار خانواده های شهدای مدافع حرم، ۲۲.۱۲.۱۳۹۷)

از این منظر، پذیرش سلطه و ذلتِ تحت سیطره مستکبران بودن، نه تنها یک شکست سیاسی، که خیانت به این موهبت الهی و عصیان در برابر اراده خداوند دانسته می‌شود. (بیانات در دیدار مسئولین نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۲۵.۳.۱۳۹۷)

در برابر منطق تحقیرآمیز مستکبران، گفتمان مقاومت با تکیه بر همان روحیه عزتمندی پاسخ می‌دهد که «ما بندگان خداییم، نه بندگان قدرت‌های شیطانی». بنابراین، مقاومت تنها یک انتخاب استراتژیک نیست؛ بلکه تنها راه ممکن برای حفظ این موهبت الهی است. مقاومت، عملی است که کرامت ذاتی انسانِ مؤمن را از قوه به فعل درمی‌آورد و به او اجازه می‌دهد در مقام خلیفه الله، تسلیم زورگویی دیگران نشود. (پیام به کنگره حج، ۱۷.۴.۱۴۰۱)

مقاومت تجلی عملی عزت است. این مقاومت است که هزینه تسلط استکبار را بالا می‌برد و او را از رسیدن به اهدافش ناکام می‌گذارد.

از این رو، در این گفتمان، عزت و مقاومت دو روی یک سکه هستند. عزت، انگیزه و پشتوانه معنوی مقاومت است، و مقاومت، راهکار عملی و میدانی حفظ و تجلی عزت. هرگونه سازش و تسلیم در برابر خواست غیرمنطقی و ظالمانه مستکبران، به منزله نفی این موهبت الهی و رفتن به سوی «ورطه ذلت ابدی» است.

۳.۲. تبیین گفتمان مظلومیت و حقانیت

از زاویه‌ای دیگر، تبیین گفتمان مظلومیت و حقانیت به مثابه یک استراتژی هوشمندانه برای تعبیر جهانی از مشروعیت، ایجاد همبستگی عمیق و تأمین سرمایه عاطفی پایدار برای حرکت مقاومت قرار دارد.

حقانیت تاریخی و شرعی آرمان مقاومت، به ویژه در مسئله فلسطین، آن را فراتر از یک مناقشه جغرافیایی، به نماد ظلم‌ستیزی و پرچم مبارزه با استکبار جهانی بدل ساخته است. از نگاه قائدشهید، مردم فلسطین، مظلوم واقعی تاریخ معاصر هستند که سرزمینشان با توطئه و نیرنگ غصب شده و برای دهه‌ها تحت شدیدترین شکل‌های اشغال، جنایت و آپارتاید قرار گرفته‌اند. (بیانات در ششمین کنفرانس بین المللی حمایت از انتفاضه فلسطین، ۳.۱۲.۱۳۹۵) یادآوری مستمر این مظلومیت، حافظه تاریخی امت را زنده نگه می‌دارد و هرگونه تلاش برای عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی را خیانت به این خون‌ها و اشک‌ها می‌خواند.

از سوی دیگر، مردم فلسطین در سخت‌ترین شرایط ممکن، از نظر امنیت و شرایط زیستی و امکانات اولیه زندگی، دست از مقاومت و ایستادگی برنداشته‌اند. این مظلومیت که در مقابل چشمان مردم دنیا قرار دارد، تایید دیگری بر حقانیت این مردم صبور و مقاوم است. (بیانات در دیدار مردم کرمان و خوزستان، ۲.۱۰.۱۴۰۲) ایستادگی مردم غزه از پیر و

مقاله پذیرش شده

جوان تا کودکان، به عنوان الگوی مقاومت در برابر باطل، حتی در شرایطی که بسیاری از امیدهای مادی از بین رفته است، در قاموس فکری امت اسلامی مطرح است. نمونه کامل آن در عاشورا و ایستادگی امام حسین علیه السلام ثبت شده است.

این دوگانه مظلومیت-حقانیت با هم تلفیق می‌شوند و یک روایت قدرتمند تاریخی-اعتقادی می‌سازند. این روایت به جامعه مقاومت این باور راسخ را تزریق می‌کند که آنان در طرف درست تاریخ و در جبهه‌ای ایستاده‌اند که همواره مظلوم واقع شده، اما هرگز حقانیت خود را از دست نداده است. امروز نیز خط ممتدی از عاشورا تا فلسطین و دیگر نقاط مقاومت کشیده شده است،

۴. مؤلفه کنشی-سازمانی (ساختارهای نهادی)

بینش‌ها و احساسات، زمانی می‌توانند پشتوانه حرکت مقاومت باشند که در قالب نهاد و نظام ساختارمند قرار بگیرند. اینجاست که مؤلفه کنشی-سازمانی حائز اهمیت می‌شود. این مؤلفه به تجسم عینی و نهادینه شدن آموزه مقاومت در قالب ساختارها، سازمان‌ها و اقدامات عملی می‌پردازد.

نهادسازی

مقاومت یک پروژه ملی و امتی است که نیازمند مدیریت، برنامه‌ریزی و استمرار بوده و این امور تنها از مجرای نهادهای کارآمد و آموزش‌دیده ممکن می‌شود. اندیشه‌ها و احساسات انقلابی، اگر در قالب ساختارهای منسجم سازمانی تجسد نیابند، توانایی تبدیل شدن به برنامه و آرمان را به عمل را ندارند. نمونه‌های عینی و موفق این نهادسازی در منطقه، مکتب‌های عملی و زنده مقاومت مانند حزب الله لبنان هستند که ثابت کرده‌اند تشکیلات منسجم مبتنی بر عقیده حق، می‌تواند بر ارتش‌های مجهز جبهه باطل غلبه کند. (بیانات در جمعه نصر، ۱۴۰۳.۷.۱۳) این نهادها، فراتر از گروه‌های چریکی یا نظامی صرف، به مراکز اقتدار اجتماعی و سیاسی تبدیل شده‌اند؛ یعنی بازیگرانی که ریشه در اراده مردمی دارند و می‌توانند در معادلات پیچیده منطقه‌ای وزنهٔ تعیین‌کننده باشند.

مهم‌ترین کارکردهای این نهادها به شرح زیر است(بیانات در دانشگاه شیراز، ۱۴۰۲.۱۳۸۷):

۱. کادرسازی نظام‌مند و تربیت نسل پی در پی: نهادهای مقاومت، به دانشگاه‌های انسان‌سازی تشبیه می‌شوند که نیروهای خود را نه تنها در فنون رزم، بلکه در ایمان، اخلاق، تفکر استراتژیک و مدیریت ایمانی تربیت می‌کنند.

۲. مدیریت هوشمندانه منابع و ایجاد اقتصاد درون‌زا: مقاومت بدون پشتوانه اقتصادی قادر به ایستادگی بلندمدت نخواهد بود.

۳. تدوین و اجرای استراتژی‌های بلندمدت و فراتر از واکنش لحظه‌ای: نقطه تمایز این نهادها با گروه‌های پراکنده، داشتن طرح کلان و نقشه راه است. آن‌ها بر اساس شناخت از دشمن و محیط، اهداف کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت تعریف می‌کنند و گام به گام و با حوصله آن را پیش می‌برند.(بیانات در اجلاس بین المللی بیداری اسلامی، ۱۳۹۰.۶.۲۶)

۴. ایجاد شبکه‌های ارتباطی و هماهنگی بین‌المللی: نهادهای مقاومت به مثابه گره‌های یک شبکه بزرگ امت اسلامی عمل می‌کنند. آنها می‌دانند چگونه در عین حفظ استقلال عمل، با یکدیگر ارتباط، هماهنگی و تبادل تجربه داشته باشند. این شبکه‌سازی، قدرت چانه‌زنی و اثرگذاری جمعی آنان در عرصه بین‌الملل را به صورت تصاعدی افزایش داده است.(بیانات در اجلاس بین المللی بیداری اسلامی، ۲۶.۶.۱۳۶۲)

معجزه مقاومت در عصر حاضر، محصول تبدیل ایمان به سازمان منسجم و ایجاد نظم انقلابی است. بنابراین، هر ملت و جریانی که خواهان مقاومت مؤثر است، باید سرمایه‌گذاری اصلی خود را بر روی ساختن نهادهای دانش‌بنیان، مردمی و کارآمد مبتنی بر حق متمرکز کند. (بیانات در دیدار بسیجیان کرمانشاه، ۲۲.۷.۱۳۹۰)

۵،۲ کنش جمعی هماهنگ

در تبیین این مرحله تکاملی از مقاومت، کنش جمعی هماهنگ مبتنی بر وحدت، شرط بقا و عامل شکست‌ناپذیری جبهه مقاومت است. جبهه مقاومت «یک پیکره واحد» است که هرگونه پراکندگی و ناهماهنگی در این پیکره، به منزله قطع ارتباط بین اعضای یک بدن، موجب ضعف و سپس نابودی کل موجودیت خواهد شد.

فقدان وحدت و هماهنگی عملیاتی، یکی از آسیب‌های تاریخی و بزرگ امت اسلامی است که مستکبران همواره از آن بهره برده‌اند. (پیام امام خامنه ای به مناسبت تحویل سال نو،۱۱۱۳۸۵):

۱. هماهنگی درونی بین نهادهای مقاومت: نهادهای مقاومت در جغرافیاهای مختلف، نمی‌توانند جزیره‌های منفک از یکدیگر باشند. تبادل تجربه، تقسیم کار و پشتیبانی عملی بین این نهادها ضروری است. این هماهنگی، باعث می‌شود ضربه به یک بخش، توسط بخش‌های دیگر جبران شده و فشار دشمن بر یک نقطه، در سطح گسترده‌تری پخش و خنثی گردد. این همکاری، تکمیل‌کننده تلاش‌های یکدیگر و موجب تقویت جبهه مقاومت است.(۱۵.۱۱.۱۴۰۳ بیانات در دیدار مسئولان نظام)

۲. هماهنگی بین دولت‌های حامی مقاومت و ملت‌های مسلمان: امنیت هیچ کشور اسلامی از امنیت دیگر کشورهای اسلامی جدا نیست. اگر دولتی در برابر اشغال فلسطین یا تجاوز به دیگر کشورهای اسلامی سکوت کند، در واقع آتش را به حریم خود نزدیک ساخته است.(بیانات در دیدار جمعی از خانواده های شهدا و آزادگان، ۴.۸.۱۳۶۹)

۳. هماهنگی بین ملت‌ها و دولت‌هایشان (وحدت ملی): مقاومت زمانی پایدار است که ریشه در اراده ملت داشته باشد. بنابراین، ایجاد و حفظ وحدت بین ملت و دولت در هر کشور اسلامی، پایه اصلی وحدت کلی امت است. این هماهنگی می‌تواند در عرصه‌های مختلفی تجلی یابد، از آن جمله(بیانات در دیدار بسیجیان، ۸.۹.۱۴۰۲):

مقاله پذیرش شده

- در عرصه سیاسی: تشکیل جبهه متحد سیاسی در سازمان‌های بین‌المللی برای دفاع از آرمان فلسطین و مقابله با فشار بر کشورهای مقاومت.

- در عرصه اقتصادی: ایجاد کریدورها و شبکه‌های تجاری جایگزین، تأسیس نهادهای مالی و بانکی مستقل از نظام سلطه (مانند تأکید بر قطع رابطه با بانک‌های صهیونیستی) و عملیاتی‌سازی منطقه تجارت آزاد اسلامی برای کاهش وابستگی.

- در عرصه فرهنگی و رسانه‌ای: ایجاد اتحادیه‌های رسانه‌ای قدرتمند برای شکستن انحصار خبری دشمن، تولید محتوای مشترک در جهت تبیین حقانیت مقاومت و مقابله با جنگ روانی و نفوذ فرهنگی استکبار.

قدرت مقاومت، حاصل جمع نیروهای هم‌جهت و هماهنگ است. این هماهنگی، هندسه قدرت را به نفع جبهه مقاومت تغییر می‌دهد و آن را از موضع انفعال و واکنش، به موضع ابتکار عمل و طراحی آینده ارتقا می‌بخشد.

اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی، در حقیقت سبک زندگی اقتصادی یک ملت مقاوم بوده و برای نبرد با استکبار ضروری و تعیین‌کننده است. امروزه دشمن، اصلی‌ترین سلاح خود برای به زانو درآوردن ملت‌ها را، سلاح اقتصادی قرار داده است، در این شرایط، استقلال اقتصادی شرط مهم استقلال سیاسی و ادامه راه مقاومت می‌باشد. (بیانات در دیدار با کارآفرینان، ۱۶.۶.۱۳۸۹)

شروط این تعامل، عدم سلطه‌پذیری، عدم دوری از ارزش‌ها و حفظ استقلال تصمیم‌گیری است. هدف، تبدیل شدن به یک قدرت اقتصادی تأثیرگذار در منطقه و جهان است که دیگران با آن تعامل می‌کنند. از سوی دیگر، اقتصاد مقاومتی اقتصادی است که مصونیت دارد. طراحی آن به گونه‌ای است که شبکه‌های تولید و تأمین آن، چنان متنوع و انعطاف‌پذیر باشند که نتوان با فشار بر یک نقطه، کل سیستم را فلج کرد. تحریم نه یک تهدید مطلق، بلکه یک فرصت برای شناخت نقاط ضعف، حرکت به سمت خودکفایی و شکوفایی استعدادهای داخلی می‌دانند. با جهاد اقتصادی می‌توان اقتصادی تاب‌آور ساخت، اقتصادی است که تحریم نه تنها آن را نمی‌شکند، بلکه آن را قوی‌تر و خوداتکاتر می‌سازد. (پیام امام خامنه ای به مناسبت تحویل سال نو، ۱.۱.۱۳۹۰)

در کانون این نظام اقتصادی، تولید داخلی به عنوان قلب اقتصاد مقاومتی قرار دارد. تولید ملی، مساوی است با اشتغال، رونق، جلوگیری از خروج ارز و قطع وابستگی.(بیانات در دیدار با کارآفرینان، ۱۶.۶.۱۳۸۹) حمایت از تولید به معنای مصرف کالای داخلی با کیفیت است. در کنار آن، نوآوری و اقتصاد دانش‌بنیان موتور محرکه این تولید است.(۲۶.۶.۱۳۹۲) این اقتصاد امنیت ملی را تضمین می‌کند، زیرا بحران‌های غذایی، دارویی و انرژی که می‌توانند یک کشور را از درون متلاشی کنند، با تأمین این نیازها در داخل، خنثی می‌شوند.

مقاله پذیرفته شده

بنابراین، اقتصاد مقاومتی یک ضرورت استراتژیک و یک انتخاب حیاتی برای هر ملتی است که راه مقاومت در برابر نظام سلطه را در پیش گرفته است.(۳۰.۱۲.۱۳۹۱)

۶-۲. مؤلفه عاطفی-انگیزشی (انسجام‌بخش)

این مؤلفه به بعد روان‌شناختی و انگیزشی مقاومت می‌پردازد. حتی با وجود ساختارهای قوی و ایده‌های درست، اگر روحیه و امید مردم تضعیف شود، کل پروژه مقاومت با خطر مواجه می‌شود.

ایجاد امید و آینده‌نگری

ایجاد امید و آینده‌نگری، نه یک ابزار تبلیغاتی، بلکه یک تکلیف مدیریتی و شرط بقای معنوی جبهه مقاومت می‌باشد. مقاومت بدون امید، مانند بدنی بدون روح است که هر لحظه امکان فروپاشی دارد. دشمن اصلی در جنگ امروز، علاوه بر سلاح‌های سخت، سلاح یأس‌افکنی و ناامیدسازی ملت‌ها است.(بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم السلام، ۲۲.۱۰.۱۴۰۱) بنابراین، نقش اصلی رهبران فکری و سیاسی مقاومت، مقابله با این حمله روانی و تزریق امیدواری مبتنی بر واقعیت و ایمان است.

داشتن افق روشن بر چند پایه استوار می‌باشد(بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱۱.۱۴۰۲):

اول، مبتنی بر وعده‌های الهی و سنت‌های حاکم بر تاریخ: آیات قرآن کریم از جمله آیه شریفه: «وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ» (قصص/۵)، تأکید می‌کنند که سنّت الهی، پیروزی نهایی مستضعفان صابر و مجاهد بر مستکبران است. این یک وعده الهی و قانونی تخلف‌ناپذیر در تاریخ بشر است. ترسیم آینده بر این مبنا، امیدِ متکی به قوانین آفرینش است.

دوم، مبتنی بر تحلیل عینی از روندها و شکست‌های استکبار: رصد تحولات جهانی، بر ضعف روزافزون سیستم سلطه و زوال تمدن مادی غرب» دلالت می‌کند. ظهور جنبش‌های ضدسلطه امپریالیستی در جهان، بیداری اسلامی و ناتوانی آمریکا و متحدانش در رسیدن به اهدافشان در منطقه، همه نشانه‌هایی عینی از حرکت تاریخ به سمت افول استکبار و طلوع جبهه مقاومت است.

سوم، مبتنی بر نشان دادن دستاوردهای ملموس مقاومت: پیروزی‌های میدانی مقاومت، از عقب‌نشینی آمریکا از عراق و افغانستان تا شکست پروژه رژیم صهیونیستی در جنگ‌های ۳۳ روزه و ۲۲ روزه و به خصوص عملیات پرافتخار طوفان الاقصی، ثابت می‌کنند که مقاومت نه تنها ممکن، که کارآمد و پیروز است. توجه به موفقیت‌های گذشته و حال، بزرگ‌ترین دلیل برای امید به موفقیت‌های آینده است.

مقاله پذیرش شده

چهارم، مبتنی بر تبیین معنای واقعی پیروزی: باید توجه داشت که پیروزی منحصر در نابودی فیزیکی کامل دشمن نمی‌باشد، بلکه شکستن هیمنه دشمن، حفظ موجودیت و عزت، استمرار راه و الهام‌بخشی به دیگران، خود پیروزی بزرگی است. این نگاه، روشن میکند که هدف، پیروزی فوری نیست،

ایجاد امید و ترسیم آینده، نوعی مدیریت روانی جامعه و ایمن‌سازی در برابر جنگ نرم دشمن است. این کار، توان تحمل مردم را به صورت تصاعدی افزایش می‌دهد و آنان را قادر می‌سازد تا هزینه‌ها را نه به عنوان علامت شکست، که به عنوان هزینه‌های ضروری یک سرمایه‌گذاری بزرگ تاریخی ببینند.(بیانات در دیدار شرکت کنندگان در هفتمین اجلاس مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام، ۱۴۰۶.۱۴۰۱)

تقویت روحیه استقامت

نگاه روشن و مبتنی بر ایمان به آینده، مانند چراغی فراروی ملت‌ها عمل می‌کند که مسیر پرپیچ‌وخم و دشوار حال حاضر را روشن می‌سازد. این چراغ، به هر قدم و هر رنج در راه مقاومت، معنا و ارزش استراتژیک می‌بخشد. وقتی ملتی بداند که این تحریم سخت، این شهادت و این محرومیت، در راستای تحقق یک آرمان بزرگ و یک آینده عزتمند است. (بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۴۰۱۲۰۱۳۹۹)

جنگ روانی و یأس‌افکنی یکی از کشنده‌ترین سلاح‌های نظام سلطه علیه مقاومت است. دشمنان، با پروپاگاندای رسانه‌ای و شبکه‌های گسترده یکجانبه، می‌کوشند تا واقعیت‌ها را وارونه جلوه دهند، پیروزی‌ها را کوچک و شکست‌ها را بزرگ نشان دهند، و در نهایت، این باور مسموم را در ذهن جامعه تزریق کنند که مقاومت، مسیری بی‌حاصل، پرهزینه و محکوم به شکست است. هدف نهایی این عملیات روانی، شکستن اراده ملت از درون و وادار کردن آن به تسلیم و پذیرش سلطه، بدون نیاز به درگیری نظامی گسترده است. (بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، ۴۰۹۰۱۳۹۷)

بنابراین، تقویت روحیه استقامت و مقابله فعال با جنگ روانی دشمن است که می‌تواند یک جبهه مستقل و تعیین‌کننده در نبرد بزرگ مقاومت ایجاد کند برای پیروزی در این جبهه، راهکارهای عملی و مبتنی بر ایمان وجود دارد، از آن جمله (سخنرانی در دیدار با اقشار مختلف مردم، ۱۱۰۱۴۰۳):

۱. روشنگری و افشای واقعیت: اولین قدم، شکستن انحصار خبری دشمن است. لزوم بیان حقایق به صورت شفاف، مستدل و به موقع شامل افشای اهداف پشت پرده تحریم‌ها، نشان دادن پوچی ادعاهای دشمن و آشکارسازی جنایت‌های آنان می‌تواند با تبیین میسر و غایت مقاومت، استقامت را در دل‌ها افزایش دهد.

۲. بیان دستاوردها و بزرگداشت پیشرفت‌ها: در برابر سیاه‌نمایی دشمن، باید نقشه روشن موفقیت‌ها را ترسیم کرد. توجه به پیشرفت‌های علمی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی در سایه مقاومت، این پیام را منتقل می‌کند که راه

مقاله پذیرش شده

مقاومت، اگرچه سخت، اما مسیر سازندگی و پیشرفت است. تجلیل از این دستاوردها، اعتماد به نفس را تقویت می‌کند.

۳. یادآوری وعده‌های قطعی الهی: عمیق‌ترین منبع مقابله با یأس، ایمان است. رهبران مقاومت با تکیه بر آیات قرآن و سنت پیامبر(ص) و اهل‌بیت(ع)، این حقیقت را مرتباً به مردم یادآوری کنند که پیروزی نهایی از آنِ متقین و صابران است و استکبار، محکوم به زوال است.

۴. تجلیل و تکریم شهدا و ایثارگران: زنده نگه‌داشتن یاد و راه شهدا، قوی‌ترین پادزهر برای یأس است. شهدا با عمل خود ثابت کرده‌اند که ایمان بر ظلم چیره است و مسیر مقاومت، مسیر حیات و عزت است.

نبرد امید و یأس، نبردی بر سر روح و هویت امت است. پیروزی در این نبرد، ضامن تداوم مبارزه در دیگر جبهه‌ها است. جامعه‌ای که با امیدی آگاهانه و مبتنی بر حقایق الهی و عینی، به آینده می‌نگرد، در برابر طوفان‌های تبلیغاتی دشمن استوار می‌ماند.(بیانات در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی(ره)نوشهر، ۱۳۹۷/۰۸/۰۶)

۳. کارکردهای اجتماعی آموزه مقاومت

آموزه مقاومت در گستره وسیع کارکردهای متعددی دارد که به ثبات و پویایی جامعه، کمک کرده و آن را برای حفظ اصول و آموزه‌ها پشتیبانی می‌کند.

۱۳. کارکرد وحدت‌بخش

در تبیین این کارکرد حیاتی و جامعه‌ساز مقاومت، قائدشهید کارکرد وحدت‌بخش آموزه مقاومت را به عنوان داروی شفابخش یکی از کهن‌ترین و خطرناک‌ترین بیماری‌های امت اسلامی؛ یعنی "تفرقه" معرفی می‌کنند. ایشان با تأکید بر آیه شریفه «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» (آل عمران/۱۰۳)، پراکندگی را عامل اصلی ضعف و ذلت، و وحدت را منشأ عزت و قدرت می‌دانند.(بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۲۰۱۴/۰۲/۲۲)

استکبار جهانی و صهیونیسم بین‌الملل، با سیاست "تفرقه بینداز و حکومت کن"، میکوشند تا امت اسلامی را در جنگ‌های ساختگی قومی، مذهبی و فرقه‌ای غرق کنند تا از شکل‌گیری یک قدرت یکپارچه اسلامی جلوگیری نمایند.

در چنین فضایی، آموزه مقاومت با معرفی "دشمن مشترک" که همانا نظام سلطه به سرکردگی آمریکا و رژیم صهیونیستی است، و تعریف "آرمان مشترک" که دفاع از مقدسات، سرزمین‌های اسلامی، عزت و استقلال امت است، مانند یک مغناطیس قدرتمند عمل می‌کند. این دشمن و این آرمان، آنقدر بزرگ، آشکار و حیاتی هستند که مرزهای ساختگی اختلاف را در هم می‌شکنند.

ثمره این وحدت‌بخشی، «افزایش چشمگیر انسجام اجتماعی» است. جامعه‌ای که حول یک آرمان بزرگ متحد شود(بیانات در دیدار مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی و جمعی از مسئولان نظام، ۲۰۱۴/۰۸/۳۰)

مقاله پذیرش شده

بنابراین، از منظر رهبر انقلاب اسلامی، کارکرد وحدت‌بخش مقاومت، تنها یک تأثیر جانبی مطلوب نیست، بلکه یک استراتژی هوشمندانه برای بقا و پیشرفت است.

۲.۳. کارکرد هویت‌بخش

کارکرد هویت‌بخش پادزهر حیاتی «تهاجم فرهنگی» و «استحاله هویتی» طراحی شده توسط نظام سلطه معرفی می‌کنند. ایشان هشدار می‌دهند که استکبار جهانی، پس از ناکامی در شکست مقاومت از طریق جنگ سخت، به دنبال «غارت هویت ملت‌ها» و ایجاد «انسان سرگشته و بی‌ریشه» است که تنها مصرف‌کننده محصولات و پذیرنده ارزش‌های لیبرال-سکولار باشد.

در چنین فضایی، مقاومت فراتر از یک استراتژی دفاعی، به یک «منبع معنا و هویت‌ساز جمعی» تبدیل می‌شود. گفتمان مقاومت، با ارائه یک روایت قوی و جذاب از خود، تاریخ و آینده، پاسخی قاطع به سؤال اساسی «ما که هستیم؟» ارائه می‌دهد.(بیانات در دیدار بسیجیان، ۶-۹.۱۳۹۰) این هویت، چند ویژگی بنیادین دارد (بیانات در دیدار اعضای مجمع عالی بسیج مستضعین، ۶-۹.۱۳۹۳):

۱. هویتی متمایز و غیروابسته: در برابر الگوهای یکسان‌ساز جهانی‌سازی غربی، مقاومت هویتی را برمی‌سازد که نه شرقی، نه غربی، بلکه اسلامی است.

۲. هویتی عزتمند و کرامت‌محور: برخلاف هویت تحمیلیِ مصرف‌کننده و زیردست، هویت مقاومت بر پایه عزت ذاتی مؤمن استوار است. این هویت به فرد می‌آموزد که بنده خداوند متعال است، نه بنده دلار و هالیوود و قدرت‌های استکباری.

۳. هویتی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و انقلابی: این هویت، مجموعه‌ای از ارزش‌های برتر را نهادینه می‌کند: شهادت‌طلبی به عنوان اوج حیات، ایثار و فداکاری، ساده‌زیستی، استکبارستیزی، دفاع از مظلوم و پیوند با مستضعفان جهان.

۴. هویتی آرمان‌گرا و آینده‌ساز: هویت مقاومت، فرد را در یک داستان بزرگ و تاریخی قرار می‌دهد که آغازش مبارزه پیامبران و اولیای الهی است، اکنونش صحنه نبرد با استکبار است و فرجامش، وعده الهی پیروزی مستضعفان و برپایی تمدن نوین اسلامی. این نگاه، به زندگی فرد معنا و غایتی فراتر از روزمرگی می‌بخشد.

نتایج این هویت‌سازی عبارت است از:

- احساس تعلق و دلبستگی عمیق: فرد خود را جزئی از یک «ما»ی بزرگ، مقدس و هدفمند می‌یابد که این احساس، عمیق‌ترین نیاز روانی انسان برای ریشه‌داری را پاسخ می‌دهد.

- تقویت غرور دینی: دستاوردهای مقاومت در میدان‌های مختلف، باعث می‌شود فرد به تعلق داشتن به این جبهه افتخار کند.

مقاله پذیرفته شده

- ایمن‌سازی در برابر نفوذ فرهنگی: جوانی که هویت مستحکم مبتنی بر ارزش‌های مقاومت دارد، در برابر فرهنگ مهاجم غربی، مصونیت دارد. او می‌تواند ضمن افتخار به تمدن خود، از دستاوردهای دیگران استفاده کند، بدون آنکه هویت خود را فراموش کند.

- خلق سرمایهٔ اجتماعی بی‌نظیر: افرادی با هویت مشترک مقاومت، به یکدیگر اعتماد بیشتری دارند، همکاری آن‌ها آسان‌تر است و حاضرند برای حفظ این هویت جمعی، از منافع فردی خود بگذرند.

مهم‌ترین دستاورد مقاومت، انسان‌سازی و هویت‌سازی است. این هویت نوین، بزرگ‌ترین مانع در برابر پروژه‌ای است که دشمن برای ایجاد خلأ هویتی و تولید انسان سرگردان طراحی کرده است. بنابراین، کارکرد هویت‌بخش مقاومت، تضمین‌کننده بقا و تداوم آن در نسل‌های آینده است؛ زیرا ملتی که به هویت خود ببالد و آن را ارزشمند بداند، هرگز اجازه نمی‌دهد این هویت و ارزش‌هایش قربانی شود و تا پای جان از آن دفاع خواهد کرد.(بیانات در ارتباط تصویری با مردم قم، ۱۴۰۰.۱۰.۱۹)

۳۳. کارکرد بازدارندگی

کارکرد بازدارندگی مقاومت به عنوان کلید امنیت ملی در دنیای آکنده از زورگویی قدرت‌های متجاوز است. در نظام بین‌الملل کنونی که مبتنی بر قدرت و زور است، قوی شدن، صلابت و آمادگی برای دفاع تنها زبان قابل فهم برای زورگویان است.

مکانیسم تحقق این بازدارندگی به این صورت است(بیانات در دیدار خانواده سردار شهید سلیمانی، ۱۴۰۲.۱۰.۱۰):

۱. ایستادگی عملی و اثبات ظرفیت مقاومت: بازدارندگی یک ادعای توخالی نیست. دشمن وقتی می‌بیند ملتی در میدان، ایستادگی می‌کند و عقب‌نشینی نمی‌کند، از تجاوز به آن ملت منصرف می‌شود. نمونه‌های تاریخی چون دفاع مقدس هشت ساله، مقاومت ۳۳ روزه حزب الله، پیروزی‌های میدانی مقاومت در سوریه و عراق و تجربه افتخاربرانگیز طوفان الاقصی، سابقه‌ای عملی ایجاد کرده‌اند که به دشمن ثابت می‌کند با یک ملت یا گروه معمولی روبرو نیست، بلکه با اراده‌ای آهنین و ساختاری شکست‌ناپذیر در جبهه مقاومت مواجه است.

۲. آمادگی برای پرداخت هزینه و نشان دادن تاب‌آوری: بازدارندگی زمانی کامل می‌شود که جامعه ثابت کند حاضر است برای حفظ عزت و استقلال خود، هزینه‌های سنگین (تحریم، جنگ، شهادت) را بپردازد و در این راه، هرگز دچار تردید و لغزش نمی‌شود.

۳. افزایش توان دفاعی و تهدید متقابل مؤثر: وجود قدرت دفاعی محکم و هوشمند که توانایی آسیب زدن جدی به دشمن در صورت تجاوز را داشته باشد، ستون فقرات بازدارندگی است. این قدرت، تنها نظامی نیست، بلکه شامل قدرت دفاع سایبری، اقتصادی و فرهنگی نیز می‌شود.

مقاله پذیرش شده

۴. اتحاد و همبستگی درونی به عنوان ضریب بازدارندگی: وحدت ملی و انسجام داخلی یکی از قوی‌ترین عوامل بازدارنده است. جامعه‌ای که در آن شکاف و اختلاف باشد، دارای نقطه ضعفی است که دشمن برای نفوذ و تضعیف، از آن استفاده می‌کند.

صلابت و قاطعیت در برابر زورگو، نه تنها باعث تشدید خطر نمی‌شود، بلکه باعث دفع خطر می‌گردد. بنابراین، کارکرد بازدارندگی مقاومت، نشان‌دهنده آن است که راه امنیت در جهان پرآشوب امروز، نه در سازش و ذلت، که در اقتدار و آمادگی دائم برای دفاع مبتنی بر عقل و ایمان است. این منطق، منطق بقا و عزت برای ملت‌هایی است که نمی‌خواهند قربانی هوس‌ها و طرح‌های توسعه‌طلبانه قدرت‌های بزرگ شوند.(بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۹۹.۱۲.۰۴)

۴۳. کارکرد بسیج‌گری

کارکرد بسیج‌گری آموزه مقاومت به عنوان موتور محرکه تبدیل امکانات بالقوه به قدرت بالفعل در جامعه معرفی می‌کند. در برابر چالش‌های بزرگ و دشمنان متحد، پراکندگی منابع و ابتکارات مانند مرگ تدریجی است و تنها نیرویی که می‌تواند این پراکندگی را به وحدت رویه تبدیل کند، گفتمان مقاومت است.(بیانات در دیدار بسیجیان، ۱۳۹۰.۰۹.۰۶)

تجربه دفاع مقدس و دیگر میادین مقاومت، نشان می‌دهد که چگونه گفتمان مقاومت می‌تواند خواب گران ملت‌ها را بزداید و آنان را از حالت مصرف‌کننده‌ای منفعل، به سازندگانی فعال در سرنوشت خود و امت اسلامی تبدیل کند. مکانیسم‌های بسیج‌گری مقاومت به این صورت است(بیانات در دیدار اعضای مجمع عالی بسیج مستضعفین، ۱۳۹۳.۰۹.۰۶):

۱. تبدیل تهدید به فرصت و ایجاد ضرورت تاریخی: مقاومت با آشکارسازی عمق تهدید و توطئه دشمن، این احساس را در جامعه ایجاد می‌کند که وضعیت موجود، غیرقابل تحمل و ادامه آن مساوی با نابودی است. این آگاهی، انرژی نهفته را در مردم آزاد می‌سازد. وقتی ملتی بفهمد که موجودیت، هویت و آینده او در خطر است، آنگاه است که همه توان خود را برای مقابله بسیج می‌کند. مقاومت، این خطر را به یک فرصت برای شکوفایی تبدیل می‌نماید.

۲. معنا بخشیدن به مشارکت و فداکاری: مقاومت به تلاش‌های فردی و جمعی معنایی بزرگتر می‌بخشد. کسی که در خط تولید کار می‌کند، می‌داند که محصول کارش سلاحی در نبرد اقتصادی با دشمن است. دانشمندی که تحقیق می‌کند، می‌داند که در حال تقویت پشتوانه علمی جبهه حق است. این معنا، مشارکت را از حالت یک کار روزمره و قراردادی خارج کرده و به آن قداست و ارزش آرمانی می‌بخشد، که بالاترین انگیزه برای تلاش است.

۳. ایجاد شبکه‌های خودجوش مردمی: گفتمان مقاومت، تمایل به سازمان‌یابی و شبکه‌سازی را در جامعه افزایش می‌دهد. مردم به صورت خودجوش در قالب گروه‌های جهادی، علمی، فرهنگی و اقتصادی گرد هم می‌آیند تا سهم

مقاله پذیرش شده

خود را ادا کنند. این شبکه‌های مردمی، سرمایه اجتماعی عظیمی ایجاد می‌کنند که دولت به تنهایی قادر به ایجاد آن نیست. این همان اقتصاد مقاومتی مردمی و پدافند غیرعامل زنده است.

۴. هماهنگ‌سازی نخبگان و توده‌ها حول یک محور: یکی از دشوارترین کارها در مدیریت جامعه، همسو کردن افکار و اقدامات نخبگان علمی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی با حرکت عمومی جامعه است. مقاومت با تعریف یک ماموریت ملی-امتی روشن و فوری، این هماهنگی را ممکن می‌سازد. نخبه می‌داند که دانش و توانایی او در کدام مسیر باید به کار گرفته شود و مردم نیز از نخبگان انتظاری متناسب با این ماموریت دارند. این، همان همگرایی همه استعدادها است.

۵. خلق منابع جدید از دل محدودیت‌ها: مقاومت، خلاقیت و نوآوری را شکوفا می‌سازد. وقتی راه‌های معمول بسته می‌شود، جامعه ناچار می‌شود به دنبال راه‌حل‌های نوآورانه و داخلی باشد. این ضرورت، منجر به ابداعات علمی، راه‌اندازی صنایع جایگزین و کشف ظرفیت‌های پنهان ملی می‌شود. تحریم‌ها اگر با روحیه مقاومت روبرو شوند، به موتور محرکه خودکفایی تبدیل می‌گردند.

دستاورد این بسیج همگانی به این صورت است:

- خروج از رکود و رخوت: جامعه‌ای که در گردونه مقاومت قرار می‌گیرد، پویا، چالاک و هدفمند می‌شود. احساس بی‌هدفی و روزمرگی جای خود را به احساس مسئولیت و حرکت می‌دهد.
- افزایش بهره‌وری ملی: هنگامی که تمام انرژی‌های فردی و جمعی در یک مسیر همسو شود، بازدهی کل سیستم به طور تصاعدی افزایش می‌یابد. این همان معجزه هم‌بستگی ملی است.
- تقویت حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی: هر شهروند خود را سرباز جبهه‌ای می‌داند و می‌کوشد در سنگر خود بهترین عملکرد را داشته باشد. این، جامعه را از حالت منفعل-ناظر به فعال-سازنده تغییر می‌دهد.

قدرت بسیج‌گری یکی از مهم‌ترین جلوه‌های اجتماعی آموزه مقاومت است که ثابت می‌کند وقتی ایمان و عقلانیت جمعی برانگیخته شود، هیچ مانعی توان ایستادگی در برابر اراده ملت را ندارد. این بسیج، نه تنها برای دفاع، که برای ساخت تمدن نوین اسلامی نیز ضروری است؛ زیرا ساختن آینده‌ای درخشان، نیازمند بسیج تمامی ظرفیت‌های مادی و معنوی یک امت است.

نتیجه‌گیری و جمع‌بندی

آموزه مقاومت در گفتمان قائد شهید، یک نظریه اجتماعی-سیاسی جامع و منسجم است. این نظریه راهکاری برای مدیریت بحران‌ها، تهدیدها و همچنین ارائه یک الگوی پیشرفت مستقل و عزتمند برای جامعه اسلامی در جهان پرآشوب کنونی ارائه می‌دهد. این آموزه مانند یک سامانه زنده عمل می‌کند که دارای ابعاد شناختی برای توجیه و معنا بخشی، ابعاد کنشی برای اجرا و نهادینه شدن، و ابعاد عاطفی برای تامین انرژی و انسجام است. کارکردهای حیاتی آن از جمله ایجاد وحدت، ساختن هویت، ایجاد بازدارندگی و توانایی بسیج منابع، آن را به یک ضرورت استراتژیک برای امت اسلامی تبدیل کرده است. در این میان، کنگره حج به دلیل ماهیت فراملی و نمادین خود، بی‌بدیل ترین ظرفیت را داراست تا این آموزه را به یک گفتمان مسلط و پذیرفته شده در میان تمامی مسلمانان

جهان ارتقا دهد. برای تحقق این امر، نیاز به یک برنامه‌ریزی دقیق و چندسطحی است. در سطح خرد، باید آموزش عمومی و فرهنگ‌سازی صورت گیرد تا نسل جوان با مبانی و ضرورت مقاومت آشنا شوند. در سطح میانی، باید به نهادسازی در عرصه‌های مختلف اقتصادی، فرهنگی و علمی پرداخت. و در سطح کلان، دیپلماسی فعال و هماهنگ بین کشورهای اسلامی باید در جهت حمایت از آرمان مقاومت و شکستن محاصره تبلیغاتی دشمن به کار گرفته شود.

فهرست منابع

قرآن کریم

۱. احمدی نیک، سیدمهدی و دیگران، (۱۴۰۴) بازجستی تحلیلی در اصول اساسی و مبانی فقه المقاومه، آموزه‌های فقه عبادی، انتشارآنلاین،

۲. خامنه‌ای، سید علی، فرمایشات قائد شهید امت اسلام امام خامنه‌ای قدس سره،برگرفته از درگاه اینترنتی Khamenei .ir در تاریخ:

۳. بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱۱.۱۴۰۲

۴. بیانات در اجلاس بین المللی بیداری اسلامی، ۲۶.۶.۱۳۶۲

۵. بیانات در اجلاس بین المللی بیداری اسلامی، ۲۶.۶.۱۳۹۰

۶. بیانات در اجلاس بین المللی بیداری اسلامی، ۲۶.۶.۱۳۹۰)

۷. بیانات در ارتباط تصویری با مردم قم، ۱۹.۱۰.۱۴۰۰

۸. بیانات در جمع بسیجیان کرمانشاه، ۲۲.۷.۱۳۹۰

۹. بیانات در جمعه نصر، ۱۳.۷.۱۴۰۳

۱۰. بیانات در دانشگاه شیراز، ۱۴۰۲.۱۳۸۷

۱۱. بیانات در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی(ره)نوشهر، ۱۸.۶.۱۳۹۷

۱۲. بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۴.۱۲.۱۳۹۹

۱۳. بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۴.۱۲.۱۳۹۹

۱۴. بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۴.۱۲.۱۳۹۹)

مقاله پذیرش شده

۱۵. بیانات در دیدار اعضای مجمع عالی بسیج مستضعفین، ۶.۹.۱۳۹۳

۱۶. بیانات در دیدار اعضای مجمع عالی بسیج مستضعین، ۶.۹.۱۳۹۳

۱۷. بیانات در دیدار با جمعی از دانشجویان، ۱۹.۵.۱۳۹۰

۱۸. بیانات در دیدار با کارآفرینان، ۱۶.۶.۱۳۸۹

۱۹. بیانات در دیدار با کارآفرینان، ۱۶.۶.۱۳۸۹

۲۰. بیانات در دیدار با کارکنان و خانواده نیروهای دریایی ارتش و سپاه در بندرعباس، ۱۵.۵.۱۳۹۰

۲۱. بیانات در دیدار با مسئولان نظام در روز میلاد پیامبراکرم صلی الله علیه و آله، ۱۲.۲..۱۳۸۹)

۲۲. بیانات در دیدار با مسئولان نظام در عید مبعث، ۹.۴.۱۳۹۰

۲۳. بیانات در دیدار با معلمان و کارگران، ۱۰.۲.۱۳۸۲

۲۴. بیانات در دیدار بسیجیان کرمانشاه، ۲۲.۷.۱۳۹۰

۲۵. بیانات در دیدار بسیجیان، ۶.۹.۱۳۹۰

۲۶. بیانات در دیدار بسیجیان، ۶.۹.۱۳۹۰)

۲۷. بیانات در دیدار بسیجیان، ۸.۹.۱۴۰۲

۲۸. بیانات در دیدار جمعی از خانواده های شهدا و آزادگان، ۲.۸.۱۳۶۹

۲۹. بیانات در دیدار خانواده سردار شهید سلیمانی، ۱.۱.۱۴۰۲

۳۰. بیانات در دیدار خانواده های شهدای مدافع حرم، ۲۲.۱۲.۱۳۹۷

۳۱. بیانات در دیدار شرکت کنندگان در هفتمین اجلاس مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام، ۱۲.۶.۱۴۰۱

۳۲. بیانات در دیدار فعالان دفاع مقدس، ۲۹.۶.۱۴۰۲

۳۳. بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم السلام، ۲۲.۱.۱۴۰۱

۳۴. بیانات در دیدار مردم کرمان و خوزستان، ۲.۱.۱۴۰۲

۳۵. بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۲.۲.۱۴۰۲

مقاله پذیرش شده

۳۶. بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، ۴.۹.۱۳۹۷

۳۷. بیانات در دیدار مسئولین نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۲۵.۳.۱۳۹۷

۳۸. بیانات در دیدار مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی و جمعی از مسئولان نظام، ۲.۸.۱۴۰۰

۳۹. بیانات در ششمین کنفرانس بین المللی حمایت از انتفاضه فلسطین، ۳.۱۲.۱۳۹۵

۴۰. بیانات در مراسم گشایش کنفرانس بین‌المللی حمایت از انتفاضه فلسطین، ۱۳۸۰/۲/۴)

۴۱. پیام امام خامنه ای به مناسبت تحویل سال نو، ۱.۱.۱۳۹۰

۴۲. پیام امام خامنه ای به مناسبت تحویل سال نو،۱.۱.۱۳۸۵.

۴۳. پیام به کنگره حج، ۱۷.۴.۱۴۰۱

۴۴. پیام به کنگره عظیم حج، ۱۳۷۰/۳/۲۶

۴۵. سخنرانی در دیدار با اقشار مختلف مردم، ۱.۱.۱۴۰۳

۴۶. بیانات در دیدار مسئولان نظام ۱۵. ۱. ۱۴۰۳.

۴۷. شاهباز پور، حسین و دیگران، (۱۴۰۲)فرهنگ مقاومت و فرایند مهندسی آن در جامعه بر اساس آموزه‌های قرآن کریم، آموزه‌های قرآنی، صص، ۲۱۱- ۱۸۱،

۴۸. صفائی، محمدحسین، (۱۳۹۵)جامعه‌شناسی فرهنگی مفهوم مقاومت در اندیشه‌ی آیت الله خامنه ای، فصلنامه علمی پژوهش‌های انقلاب اسلامی، شماره ۲۱،صص ۱۵۶-۱۲۵،

۴۹. مهدی‌پور، آسیه، (۱۳۹۸)تبیین مدل مفهومی مقاومت در اندیشه آیت الله العظمی خامنه ای، دانش سیاسی، ش ۳۰،صص، ۵۶۶-۵۳۹،

References

The Holy Qur’an

1. Ahmadi-Nik, Seyyed Mahdi, et al. (2025). An Analytical Reconsideration of the Fundamental Principles and Foundations of Fiqh al-Muqawamah. Journal of Teachings of Devotional Jurisprudence, Online Publication. (in Persian)
2. Khamenei, Seyyed Ali. *Statements of the Martyred Leader of the Islamic Ummah, Imam Khamenei (Q.S.)*, retrieved from Khamenei.ir.

مقاله پذیرش شده

3. Khamenei, Seyyed Ali. Speech at the Gathering of Pilgrims and Residents of the Holy Shrine of Imam Reza, 21 March 2023. (in Persian)
4. Khamenei, Seyyed Ali. Speech at the International Conference on Islamic Awakening, 17 September 1983. (in Persian)
5. Khamenei, Seyyed Ali. Speech at the International Conference on Islamic Awakening, 17 September 2011. (in Persian)
6. Khamenei, Seyyed Ali. Speech at the International Conference on Islamic Awakening, 17 September 2011. (in Persian)
7. Khamenei, Seyyed Ali. Speech via Video Conference with the People of Qom, 9 January 2022. (in Persian)
8. Khamenei, Seyyed Ali. Speech to the Basij Members in Kermanshah, 14 October 2011.
9. Khamenei, Seyyed Ali. Speech at the "Friday of Victory" Gathering, 4 October 2024. (in Persian)
10. Khamenei, Seyyed Ali. Speech at Shiraz University, 3 May 2008. (in Persian)
11. Khamenei, Seyyed Ali. Speech at Imam Khomeini Naval University of Noshahr, 9 September 2018. (in Persian)
12. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in the Meeting with the Members of the Assembly of Experts, 22 February 2021. (in Persian)
13. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in the Meeting with the Members of the Assembly of Experts, 22 February 2021. (in Persian)
14. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in the Meeting with the Members of the Assembly of Experts, 22 February 2021. (in Persian)
15. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in the Meeting with the Members of the Supreme Council of Basij of the Oppressed, 27 November 2014. (in Persian)
16. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in the Meeting with the Members of the Supreme Council of Basij of the Oppressed, 27 November 2014. (in Persian)
17. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with a Group of University Students, 10 August 2011. (in Persian)
18. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Entrepreneurs, 7 September 2010. (in Persian)
19. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Entrepreneurs, 7 September 2010. (in Persian)
20. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with the Personnel and Families of the Naval Forces of the Army and IRGC in Bandar Abbas, 23 July 2011. (in Persian)
21. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Government Officials on the Birthday of the Holy Prophet (PBUH), 21 February 2011. (in Persian)
22. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Government Officials on the Occasion of Eid al-Mab'ath, 30 June 2011. (in Persian)
23. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Teachers and Workers, 30 April 2003. (in Persian)
24. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Basij Members of Kermanshah, 14 October 2011. (in Persian)
25. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Basij Members, 27 November 2011. (in Persian)
26. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Basij Members, 27 November 2011. (in Persian)
27. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Basij Members, 29 November 2023. (in Persian)

28. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Families of Martyrs and Freed Prisoners of War, 24 October 1990. (in Persian)
29. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with the Family of Martyr General Qassem Soleimani, 31 December 2023. (in Persian)
30. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with the Families of the Martyrs of the Shrine Defenders, 13 March 2019. (in Persian)
31. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Participants of the Seventh Assembly of the Ahl al-Bayt World Assembly, 3 September 2022. (in Persian)
32. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Activists of the Sacred Defense, 21 September 2023. (in Persian)
33. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Eulogists of the Ahl al-Bayt (A.S.), 12 January 2023. (in Persian)
34. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with the People of Kerman and Khuzestan, 23 December 2023. (in Persian)
35. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with State Officials and Ambassadors of Islamic Countries, 22 April 2023. (in Persian)
36. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with State Officials and Guests of the Islamic Unity Conference, 25 November 2018. (in Persian)
37. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with State Officials and Ambassadors of Islamic Countries, 15 June 2018. (in Persian)
38. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Guests of the Islamic Unity Conference and a Group of State Officials, 24 October 2021. (in Persian)
39. Khamenei, Seyyed Ali. Speech at the Sixth International Conference in Support of the Palestinian Intifada, 21 February 2017. (in Persian)
40. Khamenei, Seyyed Ali. Speech at the Opening Ceremony of the International Conference in Support of the Palestinian Intifada, 24 April 2001. (in Persian)
41. Khamenei, Seyyed Ali. Message on the Occasion of the Persian New Year (Nowruz), 21 March 2011. (in Persian)
42. Khamenei, Seyyed Ali. Message on the Occasion of the Persian New Year (Nowruz), 21 March 2006. (in Persian)
43. Khamenei, Seyyed Ali. Message to the Hajj Congress, 8 July 2022. (in Persian)
44. Khamenei, Seyyed Ali. Message to the Great Congress of Hajj, 16 June 1991. (in Persian)
45. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with Various Groups of the People, 20 March 2024. (in Persian)
46. Khamenei, Seyyed Ali. Speech in a Meeting with State Officials, 3 April 2024. (in Persian)
47. Shahbazpour, Hossein, et al. (2023). The Culture of Resistance and the Process of Its Social Engineering Based on the Teachings of the Holy Qur'an. Qur'anic Teachings, pp. 181–211. (in Persian)
48. Safaee, Mohammad-Hossein. (2016). The Cultural Sociology of the Concept of Resistance in the Thought of Ayatollah Khamenei. Quarterly Journal of Islamic Revolution Studies, No. 21, pp. 125–156. (in Persian)
49. Mahdipoor, Asiyeh. (2019). Explaining the Conceptual Model of Resistance in the Thought of Ayatollah al-Udma Khamenei. Political Knowledge, No. 30, pp. 539–566. (in Persian)